

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
КАФЕДРА МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН І МЕТОДИК НАВЧАННЯ

ПЛЮЩИК Є. В.

ХОРОЗНАВСТВО ТА ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ
(МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Спеціальність 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

ЖИТОМИР 2019

УДК

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 11 від 29 листопада 2019 р.)

Рецензенти:

Бовсунівський В.М. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики викладання навчальних предметів Комунального закладу «Житомирський обласний Інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної

Плотницька О. В. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик викладання Житомирського державного університету імені Івана Франка

Хорознавство та хорове аранжування: Методичні рекомендації з навчальної дисципліни / Є. В. Плющик, С. А. Новосадова, І. М. Суботницький – Житомир, 2019. – 32 с.

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Хорознавство та хорове аранжування» у компактній формі відображає матеріал курсу, допомагає сформуванню загального уявлення про предмет вивчення. У методичних рекомендаціях знайшла втілення авторська програма курсу для студентів навчально-наукового інституту педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка. Методичні рекомендації розраховані на викладачів вищих і середніх навчальних закладів, аспірантів і студентів педагогічних університетів.

© Є. В. Плющик, С. А. Новосадова, І. М. Суботницький. 2019

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Рекомендації до організації самостійної роботи	5
Перелік і зміст тем (плани лекцій та семінарських занять)	6
Питання до екзамену з курсу “Хорознавство та хорове аранжування”	25
Тестові завдання для перевірки засвоєних знань	26

Загальні положення

Навчальний курс «Хорознавство та хорове аранжування» продовжує процес художньо-педагогічної освіти майбутніх вчителів мистецького профілю і готує їх до проведення уроків у освітніх закладах різного типу. Навчальна дисципліна, яка забезпечує фундаментальну підготовку спеціалістів у галузі хорового диригування і роботи з хором. Предметом курсу є теоретичні основи хорового виконавства, методика роботи з хором, підготовка до керівництва шкільним дитячим хором і відпрацювання навичок методичного аналізу хорового твору.

Цей курс передбачає зміцнення теоретичної бази в загальному комплексі хормейстерської освіти, подолання укорінених в хоровій практиці методів "спроб та помилок". Сучасні умови функціонування хорової культури вимагають від спеціалістів переосмислення цільових установок хорової діяльності і набуття нових знань про роль хорової культури в суспільному житті, про її вплив на духовний світ людини, про засоби її самореалізації і умов відтворення, про форми відродження й розвитку кращих традицій вітчизняного хорового співу.

Мета вивчення предмета - формування у майбутніх учителів музики засвоєння теоретичних основ хорового виконавства, методики роботи з хором.

1.1 Завдання предмета: Основним завданням курсу є вивчення таких проблем, як:

- визначення жанрів та форм хорового виконавства;
- методи застосування хорової органіки, розрізнення типів та видів хору;
- класифікація елементів хорової техніки;
- механізми хорового ансамблю;
- методи використання засобів музичної виразності;
- аналіз хорової партитури;
- методи роботи з дитячим хором.

Основні завдання дисципліни:

навчальні

- засвоєння студентами систематизованих знань;
- удосконалення умінь, навичок необхідних для художньої-концертної діяльності;
- вивчення і розуміння правил роботи з дитячим голосом, над партитурою, з хоровим колективом;
- вивчення теоретичних основ;
- *виховні*
- виховання в студентів загальнолюдських духовних і ціннісних орієнтацій;
- розуміння та сприйняття всесвіту, краси творчого процесу;
- формування уявлень про загальнолюдські цінності та духовну етику;
- формування естетичних поглядів студентів, потребу організації довкілля за законами хорового мистецтва;

розвивальні

- розвиток відчуття та розуміння конкретності, виразності і лаконічності форми;
- розвиток уміння аналізувати хорові твори;
- розвиток образної уяви, що забезпечує передумови музичного мислення;
- розвиток творчої спрямованості та творчого потенціалу студентів.

У результаті засвоєння дисципліни студенти повинні:

розпізнавати

- звучання голосів у хорі;
- недоліки звучання у хорі та виправлення цих недоліків;
- *порівнювати*
- звучання партій із "ідеальним планом" твору;
- звучання співзвуч та інтервалів;
- різні техніки роботи над хором;
- *знати*
- Історію розвитку світового мистецтва хорового співу;
- Специфіку структури академічних, народних хорів, театрального хорового виконавства, вокально-симфонічного виконавства, ансамблю пісні і танцю;
- Будову голосового апарату;
- Процес звукоутворення;
- Типи дихання; поняття про опору звуку, ланцюгове дихання; атаку звуку, її залежність від характеру виконання твору;
- Основні вокальні штрихи.
- Принципи інтонування ладів, інтервалів та акордів;

вміти:

- Працювати з камертоном;
- Інтонувати лади, інтервали, акорди у хоровому творі;
- Самостійно виконувати партитуру;
- Аналізувати хорову партитуру;
- Виконувати хорові партитури у ключах.
- Методику розучування твору.

дотримуватися

- правил техніки безпеки під час роботи з дитячим голосом.

Рекомендації до організації самостійної роботи

- Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:
- підготовка теоретичних питань до семінарських занять;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до екзамену.

Підготовка теоретичних питань до семінарських занять передбачає опрацювання теми за питаннями семінарського заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і повністю виноситися на самостійне опрацювання.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

У процесі роботи над рефератом можна виділити чотири етапи:

1. Вступний – вибір теми, складання списку літератури для опрацювання, початок її вивчення, розробка плану і написання вступу.

2. Основний – детальне опрацювання літератури, робота над змістом і висновками реферату.

3. Прикінцевий – оформлення реферату, самокритична оцінка його змісту і виправлення виявлених недоліків.

4. Захист реферату (під час семінарського заняття, на студентській конференції та ін.).

Структура реферату містить такі елементи:

- титульна сторінка,
- план,
- вступ,
- основна частина (розділи, пункти і підпункти),
- висновки,
- список використаних джерел,
- додатки.

Вимоги до змісту основної частини реферату

Зміст реферату має відповідати його темі, меті і завданням. Послідовно розкривайте всі передбачені планом питання, обґрунтуйте, пояснюйте основні положення, підкріплюйте їх конкретними прикладами і фактами, формулюйте думки чітко, просто, правильно і недвозначно (щоб і самому було зрозуміло), а також прагніть логічно структурувати текст.

У рефераті треба висловлювати своє ставлення до того, що викладається. Всі міркування потрібно аргументувати.

Правила оформлення посилань на джерело

У рефераті відомості про використане першоджерело (бібліографічний поклик) подають після цитати у квадратних дужках: спочатку вказують номер джерела зі списку використаної літератури, а потім через кому – сторінку (сторінки) у тексті оригіналу, наприклад, [2, 145]; [4, 38-40].

Що писати у висновках?

- оцінити ступінь досягнення мети і виконання завдань роботи;
- перерахувати і стисло охарактеризувати відомі наукові підходи досліджених проблеми, а також виділення нових аспектів, дискусійних питань, що підлягають подальшому вивченню;
- визначити, що є цінним у реферованих роботах, що вимагає додаткового аналізу й уточнення, а що викликає сумніви.
- Обсяг висновків – 1-2 сторінки.

Підготовка до підсумкових модульних робіт (ПМР), заліків та екзаменів має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Перелік і зміст тем

Тема 1. Жанри та форми хорового виконавства

План лекції № 1

1. Предмет "Хорознавство" та його завдання. Поняття "Хоровий спів" та "Хор". Хоровий спів як вид мистецтва. Особливості хорового співу.
2. Фізіологія голосового апарату.
3. Поняття про співочий голос (історія формування голосів). Характеристика голосів.

Література до теми:

1. Асафьев Б. Речевая интонация. – М.-Л.: Музыка, 1965.
2. Дмитриев Л. Голосовой аппарат певца: наглядное пособие. – М., 1968.
3. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. – М.: Музыка, 1968.
4. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
5. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
6. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
7. Левандо П.П. Проблемы хороведения. – М.: Музыка, 1974.
8. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса. – К.: Музична Україна, 1988.
9. Мархлевский А.С. Практичні основи роботи у хоровому класі. – К.: Музична Україна, 1988
10. Павлицева О. Методика постановки голоса. – М.: Музыка, 1964.
11. Пигров К.К. Руководство хором. – М.: Музыка, 1964.
12. Романовский Н.В. Хоровой словарь. – Л.: Музыка, 1980.
13. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
14. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.
15. Чишко О. Певческий голос и его свойства. – М.-Л., 1968.
16. Шамина Л. Работа с самодеятельным хором. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 321 с.
17. Юссон Рауль. Певческий голос. – М.: Музыка, 1974.

Тема 2. Хорова органіка. Типи та види хору

План лекції № 2

1. Етапи формування дитячого голосу.
2. Питання вокальної культури.
3. Артикуляційний апарат. Дикція, як засіб розкриття змісту твору. Орфоепія в хоровому співі.
4. Поняття про хор. Типи та види хорів. Хорові партії та їх комплектування.

Література до теми:

1. Асафьев Б. Речевая интонация. – М.-Л.: Музыка, 1965.

2. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
3. Дмитриев Л. Голосовой аппарат певца: наглядное пособие. – М., 1968.
4. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. – М.: Музыка, 1968.
5. Дмитриевский Г. Ансамбль хора //Работа с хором. – М.: Профиздат, 1972.
6. Дмитриевский Г. Хороведение и управление хором. – М.: Музыка, 1948.
7. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
8. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
9. Захаров А.І. Вокально-хорове виконання. – К., 1963.
10. Захаров А.І. Розспівування у хорі. – К.: Мистецтво, 1963.
11. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
12. Комісаров О.В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови. – К.: ІСХО, 1995.
13. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
14. Левандо П.П. Проблемы хороведения. – М.: Музыка, 1974.
15. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса. – К.: Музична Україна, 1988.
16. Мархлевский А.С. Практичні основи роботи у хоровому класі. – К.: Музична Україна, 1988
17. Огороднов Д.Е. Воспитание певца в самодеятельном ансамбле. – К.: Музична Україна, 1980.
18. Павлицева О. Методика постановки голоса. – М.: Музыка, 1964.
19. Пигров К.К. Руководство хором. – М.: Музыка, 1964.
20. Романовский Н.В. Хоровой словарь. – Л.: Музыка, 1980.
21. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
22. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.
23. Чишко О. Певческий голос и его свойства. – М.-Л., 1968.
24. Шамина Л. Работа с самодеятельным хором. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 321 с.
25. Юссон Рауль. Певческий голос. – М.: Музыка, 1974.

Тема 3. Хоровий ансамбль. Засоби музичної виразності.

План лекції № 3

1. Художньо-виконавські напрямки в аматорському хоровому мистецтві.
2. Загальне поняття про ансамбль. Хоровий ансамбль.
3. Засоби музичної виразності.

Література до теми:

1. Асафьев Б. Речевая интонация. – М.-Л.: Музыка, 1965.
2. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
3. Дмитриев Л. Голосовой аппарат певца: наглядное пособие. – М., 1968.
4. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. – М.: Музыка, 1968.

5. Дмитриевский Г. Ансамбль хора //Работа с хором. – М.: Профиздат, 1972.
6. Дмитриевский Г. Хороведение и управление хором. – М.: Музыка, 1948.
7. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
8. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
9. Захаров А.І. Вокально-хорове виконання. – К., 1963.
10. Захаров А.І. Розспівування у хорі. – К.: Мистецтво, 1963.
11. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
12. Комісаров О.В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови. – К.: ІСХО, 1995.
13. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
14. Левандо П.П. Проблемы хороведения. – М.: Музыка, 1974.
15. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса. – К.: Музична Україна, 1988.
16. Мархлевский А.С. Практичні основи роботи у хоровому класі. – К.: Музична Україна, 1988
17. Огороднов Д.Е. Воспитание певца в самодеятельном ансамбле. – К.: Музична Україна, 1980.
18. Павлицева О. Методика постановки голоса. – М.: Музыка, 1964.
19. Пигров К.К. Руководство хором. – М.: Музыка, 1964.
20. Романовский Н.В. Хоровой словарь. – Л.: Музыка, 1980.
21. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
22. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.
23. Чишко О. Певческий голос и его свойства. – М.-Л., 1968.
24. Шамина Л. Работа с самодеятельным хором. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 321 с.
25. Юссон Рауль. Певческий голос. – М.: Музыка, 1974.

Тема 4. Аналіз хорової партитури. Процес розучування хорового твору. Репертуар шкільного хору. Концертна діяльність.

1. Аналіз хорової партитури. Процес розучування хорового твору.
2. Стрій.
3. Робота диригента над хоровим твором. Підбір хорового репертуару.
4. Хорова розспівка.
5. Передумови переходу до двоголосного співу. Методика вивчення канону. Вивчення дво -, три - та багатоголосних творів.

Література до теми:

1. Асафьев Б. Речевая интонация. – М.-Л.: Музыка, 1965.
2. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
3. Дмитриев Л. Голосовой аппарат певца: наглядное пособие. – М., 1968.
4. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. – М.: Музыка, 1968.

5. Дмитриевский Г. Ансамбль хора //Работа с хором. – М.: Профиздат, 1972.
6. Дмитриевский Г. Хороведение и управление хором. – М.: Музыка, 1948.
7. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
8. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
9. Захаров А.І. Вокально-хорове виконання. – К., 1963.
10. Захаров А.І. Розспівування у хорі. – К.: Мистецтво, 1963.
11. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
12. Комісаров О.В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови. – К.: ІСХО, 1995.
13. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
14. Левандо П.П. Проблемы хороведения. – М.: Музыка, 1974.
15. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса. – К.: Музична Україна, 1988.
16. Мархлевский А.С. Практичні основи роботи у хоровому класі. – К.: Музична Україна, 1988
17. Огороднов Д.Е. Воспитание певца в самодеятельном ансамбле. – К.: Музична Україна, 1980.
18. Павлицева О. Методика постановки голоса. – М.: Музыка, 1964.
19. Пигров К.К. Руководство хором. – М.: Музыка, 1964.
20. Романовский Н.В. Хоровой словарь. – Л.: Музыка, 1980.
21. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
22. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.
23. Чишко О. Певческий голос и его свойства. – М.-Л., 1968.
24. Шамина Л. Работа с самодеятельным хором. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 321 с.
25. Юссон Рауль. Певческий голос. – М.: Музыка, 1974.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Тема 1. Вступ. Історія розвитку світового мистецтва хорового співу.

Тема 2. Жанри та форми хорового виконавства. Тема 3. Хорова органіка.

Типи та види хору

Практичне заняття 1. (2 год).

План.

1. Формулювання поняття "хор" різними диригентами та теоретиками хорознавства. Народнопісенне мистецтво. Професійне мистецтво
2. Форми хорового виконавства. Види хорової самодіяльності.
3. Визначення хору. Співацькі голоси та їх класифікація.
4. Дитячі голоси, класифікація, діапазони, регістри, тембральні особливості, виконавські можливості. Чоловічі та жіночі голоси.
5. Хорова партитура. Хорова партія. Типи хору. Види хору. Розташування партій і хору в цілому.

Основні поняття: хор, диригент, диригування, форми хорового виконавства, види хорової самодіяльності, співацькі голоси, дитячі й дорослі голоси, діапазон, регістр, тембр, хорова партитура, хорова партія, типи і види хору, розташування хору.

Інструкція до проведення практичного заняття

Мета. Узагальнити поняття "хор"; познайомитись із жанрами народнопісенної творчості та професійного мистецтва; ознайомитись із формами хорового виконавства, видами хорової самодіяльності, співацькими голосами та їх характеристиками (класифікація, діапазони, регістри, тембральні та виконавські можливості; закріпити поняття "Хорова партитура, хорова партія", "типи і види хору", розглянути різноманітні можливості розташування хору та особливості звучання.

Матеріали та обладнання. Конспекти, нотна хорова література у вигляді прикладів, відеоматеріали (диск DVD).

Професійна спрямованість. Вивчити даний матеріал для застосування у подальшій роботі.

Представлення результатів практичної роботи. Аналіз хорових партитур.

Актуальність опорних знань.

1. Оформлення конспекту за темами.
2. Алгоритм роботи з із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Скласти таблиці за темами - "класифікація співочих голосів", "типи і види хору", "діапазони та регістри співочих голосів".

Методика виконання.

1. Група отримує завдання, яке пояснюється студентам перед тим як вони починають роботу з першоджерелами і конспектами.
2. Ознайомлення групи із алгоритмом роботи із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Самостійна робота студентів – складання таблиць.
4. Обговорення даних, що занесені у таблиці та виправлення помилок.
5. Продовження роботи над таблицями.
6. Перегляд відеоматеріалів і нотатки до них.
7. Аналіз виконаних робіт та пояснення домашнього завдання.

Контрольні питання:

1. Що таке хор? Чим відрізняється хор від зібрання співаючих?
2. Які жанри хорового виконавства зустрічаються у народнопісенній творчості? У професійному мистецтві?
3. Форми хорового виконавства? Види хорової самодіяльності?
4. Співацькі голоси та їх класифікація.
5. Дитячі голоси, класифікація, діапазони, регістри, тембральні особливості, виконавські можливості.
6. Чоловічі та жіночі голоси, класифікація, діапазони, регістри, тембральні особливості, виконавські можливості.
7. Що таке "хорова партитура, хорова партія", "типи і види хору".
8. Як можна розташувати хор на сцені, виконавські можливості в залежності від розташування?

Основна література:

1. Асафьев Б. Хоровая культура. – М.: Музыка, 1989. – 245 с.
2. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
3. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
4. Локшин Д. Зарубежная хоровая литература. – М.: Музыка, 1988. – 289 с.

Додаткова література:

1. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
2. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
3. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
4. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
5. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
6. Пігров К. Керування хором. – К.: Держмузвидав, 1962. – 202 с.
7. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
8. Стулова Г. Хоровой класс. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 212 с.

9. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.
10. Шамина Л. Работа с самодеятельным хором. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 321 с.

Тема 4. Елементи хорової техніки. **Тема 5.** Хоровий ансамбль.

Практичне заняття 2. (2 год).

План.

1. Ансамбль та фактура твору. Ансамбль в творах гомофонно-гармонічного та поліфонічного складу.
2. Види ансамблю, їх характеристика. Зовнішні та внутрішні передумови створення ансамблю. Ансамбль в умовах дитячого хору. Засвоєння елементів музичної мови – застава виразного хорового виконавства. Структура мелодії та її виразні можливості.
3. Ритм та метр в поєднанні з поетичним текстом. Прості та складні метри в хоровій роботі.
4. Темп в хоровому творі. Метроном. Акцентуація. Нюанси.
5. Хорова партитура, її особливості.

Основні поняття: ансамбль, фактура твору, види ансамблю, передумови створення ансамблю, структура мелодії.

Інструкція до проведення практичного заняття

Мета. Розглянути поняття ансамбль та фактура твору, види ансамблю та їх характеристика, зовнішні та внутрішні передумови створення ансамблю, ритм і метр у поєднанні з поетичним текстом, прості і складні метри у хоровій роботі, темп у хоровому творі та пов'язані з цим зчислення метроному, відтворення акцентуації та нюансів, особливості хорової партитури.

Матеріали та обладнання. Конспекти, нотна хорова література у вигляді прикладів, відеоматеріали (диск DVD).

Професійна спрямованість. Вивчити даний матеріал для застосування у подальшій роботі.

Представлення результатів практичної роботи. Аналіз хорових партитур.

Актуальність опорних знань.

1. Оформлення конспекту за темами.
2. Алгоритм роботи з із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Скласти таблиці за темами - "ансамбль", " види ансамблю", "діапазони хорових партій".

Методика виконання.

1. Група отримує завдання, яке пояснюється студентам перед тим як вони починають роботу з першоджерелами і конспектами.

2. Ознайомлення групи із алгоритмом роботи із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Самостійна робота студентів – складання таблиць.
4. Обговорення даних, що занесені у таблиці та виправлення помилок.
5. Продовження роботи над таблицями.
6. Перегляд відеоматеріалів і нотатки до них.
7. Аналіз виконаних робіт та пояснення домашнього завдання.

Контрольні питання:

1. Що таке ансамбль? Які особливості у вибудуванні ансамблю в творах гамофонно-гармонічного та поліфонічного складу?
2. Які є види ансамблю, їх характеристика.
3. Зовнішні та внутрішні передумови створення ансамблю?
4. Ансамбль в умовах дитячого хору?
5. Засвоєння елементів музичної мови – застава виразного хорового виконавства?
6. Структура мелодії та її виразні можливості?
7. Ритм та метр в поєднанні з поетичним текстом?
8. Прості та складні метри в хоровій роботі?
9. Темп в хоровому творі?
10. Що таке метроном, акцентуація, нюанси?
11. Що таке "хорова партитура", її особливості?

Основна література:

1. Асафьев Б. Хоровая культура. – М.: Музыка, 1989. – 245 с.
2. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
3. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
4. Локшин Д. Зарубежная хоровая литература. – М.: Музыка, 1988. – 289 с.

Додаткова література:

1. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
2. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
3. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
4. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
5. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
6. Пігров К. Керування хором. – К.: Держмузвидав, 1962. – 202 с.
7. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
8. Стулова Г. Хоровой класс. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 212 с.
9. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.
10. Шамина Л. Работа с самодеятельным хором. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 321 с.

Тема 7. Аналіз хорової партитури.

Практичне заняття 3. (2 год).

План.

1. Музично-теоретичний аналіз: музична форма твору, ладотональний план, метр, ритм, розмір, гармонія, фактура, взаємозв'язок музики та тексту.
2. Художньо-виконавський аналіз та складання плану розучування твору з хором.
3. Гра партитури, спів голосів (вертикаль, горизонталь), диригування

Основні поняття: музична форма твору, ладо тональний план, художньо-виконавський аналіз, хорова вертикаль та горизонталь.

Інструкція до проведення практичного заняття

Мета. Розглянути музично-теоретичний та художньо-виконавський аналіз хорового твору, скласти план розучування певного твору з хором, гра партитури, спів голосів, диригування хорового уривку.

Матеріали та обладнання. Конспекти, нотна хорова література у вигляді прикладів, відеоматеріали (диск DVD).

Професійна спрямованість. Вивчити даний матеріал для застосування у подальшій роботі.

Представлення результатів практичної роботи. Аналіз хорових партитур.

Актуальність опорних знань.

1. Оформлення конспекту за темами.
2. Алгоритм роботи з із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Скласти план роботи з хоровим уривком.

Методика виконання.

1. Група отримує завдання, яке пояснюється студентам перед тим як вони починають роботу з першоджерелами і конспектами.
2. Ознайомлення групи із алгоритмом роботи із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Самостійна робота студентів – складання плану.
4. Обговорення даних, що занесені у план та виправлення помилок.
5. Продовження роботи над планом.
6. Перегляд відеоматеріалів і нотатки до них.
7. Аналіз виконаних робіт та пояснення домашнього завдання.

Контрольні питання:

1. Що таке музично-теоретичний аналіз? Які вимоги до складання музично-теоретичного аналізу?
2. Що таке художньо-виконавський аналіз ? Які вимоги до складання музично-теоретичного аналізу?
3. Що вимагається від диригента при грі партитури, співі голосів (вертикаль, горизонталь), диригуванні хорового твору?

Основна література:

1. Асаф'єв Б. Хоровая культура. – М.: Музыка, 1989. – 245 с.
2. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
3. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
4. Локшин Д. Зарубежная хоровая литература. – М.: Музыка, 1988. – 289 с.

Додаткова література:

1. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
2. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
3. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
4. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
5. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
6. Пігров К. Керування хором. – К.: Держмузвидав, 1962. – 202 с.
7. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
8. Стулова Г. Хоровой класс. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 212 с.
9. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.
10. Шамина Л. Работа с самодеятельным хором. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 321 с.

Тема 8. Дитячий хор, його специфіка.

Практичне заняття 4. (2 год).

План.

1. Організаційні питання роботи хору
2. Принципи організації дитячого хору.
3. Діапазони дитячих голосів.
4. Створення дитячого хору.
5. Система занять в дитячому самодіяльному колективі.

Основні поняття: організація дитячого хору діапазони дитячих голосів, система занять у дитячому самодіяльному колективі.

Інструкція до проведення практичного заняття

Мета. Розглянути організаційні питання роботи хору та принципи організації дитячого хору, діапазони дитячого хору, питання створення та організації дитячого хору, систему занять у дитячому самодіяльному колективі.

Матеріали та обладнання. Конспекти, нотна хорова література у вигляді прикладів, відеоматеріали (диск DVD).

Професійна спрямованість. Вивчити даний матеріал для застосування у подальшій роботі.

Представлення результатів практичної роботи. Аналіз роботи різних діючих у Житомирі хорових колективів, знайомство із питаннями створення та роботи з дитячим хором.

Актуальність опорних знань.

1. Оформлення конспекту за темами.
2. Алгоритм роботи з із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Скласти таблиці за темами - "класифікація дитячих голосів", "репертуар дитячого колективу", "діапазони та реєстри співочих голосів". (для різних вікових груп), план роботи з дитячим хором.

Методика виконання.

1. Група отримує завдання, яке пояснюється студентам перед тим як вони починають роботу з першоджерелами і конспектами.
2. Ознайомлення групи із алгоритмом роботи із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Самостійна робота студентів – складання таблиць та плану.
4. Обговорення даних, що занесені у таблицях та у плані, виправлення помилок.
5. Продовження роботи над таблицями та планом.
6. Перегляд відеоматеріалів і нотатки до них.
7. Аналіз виконаних робіт та пояснення домашнього завдання.

Контрольні питання:

1. Що таке дитячий хор?
2. Назвати діапазони дитячих голосів.
3. Перелічити принципи роботи з дитячим хором.
4. Які проблеми виникають при створенні дитячих хорів?
5. Представити примірний репертуару дитячого хору за віковими групами.

Основна література:

1. Асафьев Б. Хоровая культура. – М.: Музыка, 1989. – 245 с.
2. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
3. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
4. Локшин Д. Зарубежная хоровая литература. – М.: Музыка, 1988. – 289 с.

Додаткова література:

1. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
2. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
3. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
4. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
5. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
6. Пігров К. Керування хором. – К.: Держмузвидав, 1962. – 202 с.
7. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.

8. Стулова Г. Хоровой класс. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 212 с.
9. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.
10. Шамина Л. Работа с самодеятельным хором. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 321 с.

Тема 9. Процес розучування хорового твору. Репертуар шкільного хору.

Концертна діяльність.

Практичне заняття 6. (2 год).

План.

1. Принципи організації дитячого хору.
2. Діапазони дитячих голосів.
3. Створення дитячого хору.
4. Система занять в дитячому самодіяльному колективі.

Основні поняття: організація дитячого хору діапазони дитячих голосів, система занять у дитячому самодіяльному колективі.

Інструкція до проведення практичного заняття

Мета. Розглянути організаційні питання роботи хору та принципи організації дитячого хору, діапазони дитячого хору, питання створення та організації дитячого хору, систему занять у дитячому самодіяльному колективі.

Матеріали та обладнання. Конспекти, нотна хорова література у вигляді прикладів, відеоматеріали (диск DVD).

Професійна спрямованість. Вивчити даний матеріал для застосування у подальшій роботі.

Представлення результатів практичної роботи. Аналіз роботи різних діючих у Житомирі хорових колективів, знайомство із питаннями створення та роботи з дитячим хором.

Актуальність опорних знань.

1. Оформлення конспекту за темами.
2. Алгоритм роботи з із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Скласти конспект за відеоматеріалами роботи дитячої студії "Струмочок" (керівник – Вапчишина О. М.)

Методика виконання.

1. Група отримує завдання, яке пояснюється студентам перед тим як вони починають роботу з першоджерелами і конспектами.
2. Ознайомлення групи із алгоритмом роботи із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Самостійна робота студентів – складання конспекту.
4. Обговорення даних, що занесені у конспект, виправлення помилок.

5. Продовження роботи над конспектом.
6. Перегляд відеоматеріалів і нотатки до них.
7. Аналіз виконаних робіт та пояснення домашнього завдання.

Контрольні питання:

1. Як працювати із початківцями-хористами?
2. Назвати діапазони дитячих голосів (молодший хор)
3. Наведіть приклади інтонаційних вправ при роботі із молодшим хором.
4. Які проблеми виникають при створенні дитячих хорів?
5. Скласти план роботи із дитячим хором (молодший хор).

Основна література:

1. Асафьев Б. Хоровая культура. – М.: Музыка, 1989. – 245 с.
2. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
3. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
4. Локшин Д. Зарубежная хоровая литература. – М.: Музыка, 1988. – 289 с.

Додаткова література:

1. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
2. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
3. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
4. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
5. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
6. Пігров К. Керування хором. – К.: Держмузвидав, 1962. – 202 с.
7. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
8. Стулова Г. Хоровой класс. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 212 с.
9. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.

Тема 9. Процес розучування хорового твору. Репертуар шкільного хору.
Концертна діяльність.

Практичне заняття 7. (2 год).

План.

1. Принципи добору репертуару в дитячому самодіяльному хорі.
2. Концертна діяльність дитячого хорового колективу.
3. Історія створення та розвитку Житомирської хорової студії "Струмочок" при Домі дитячої творчості.
4. Художній образ хорового твору в інтерпретації диригента.

Основні поняття: організація дитячого хору діапазони дитячих голосів, система занять у дитячому самодіяльному колективі.

Інструкція до проведення практичного заняття

Мета. Розглянути організаційні питання роботи з дитячим хором та принципи організації дитячого хору, діапазони дитячого хору, питання

створення та організації дитячого хору, систему занять у дитячому самодіяльному колективі.

Матеріали та обладнання. Конспекти, нотна хорова література у вигляді прикладів, відеоматеріали (диск DVD).

Професійна спрямованість. Вивчити даний матеріал для застосування у подальшій роботі.

Представлення результатів практичної роботи. Аналіз роботи різних діючих у Житомирі хорових колективів, знайомство із питаннями створення та роботи з дитячим хором.

Актуальність опорних знань.

1. Оформлення конспекту за темами.
2. Алгоритм роботи з із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Скласти конспект за відеоматеріалами роботи дитячої студії "Струмочок" (керівник – Вашчишина О. М.) – продовження.

Методика виконання.

1. Група отримує завдання, яке пояснюється студентам перед тим як вони починають роботу з першоджерелами і конспектами.
2. Ознайомлення групи із алгоритмом роботи із першоджерелами (нотними партитурами).
3. Самостійна робота студентів – складання конспекту.
4. Обговорення даних, що занесені у конспект, виправлення помилок.
5. Продовження роботи над конспектом.
6. Перегляд відеоматеріалів і нотатки до них.
7. Аналіз виконаних робіт та пояснення домашнього завдання.

Контрольні питання:

6. Як працювати із хористами середнього та старшого хорів?
7. Назвати діапазони дитячих голосів (середній, старший хор)
8. Наведіть приклади інтонаційних вправ при роботі із середнім, старшим хором.
9. Які проблеми виникають при створенні дитячих хорів?
10. Скласти план роботи із дитячим хором (середній, старший хор).

Основна література:

1. Асафьев Б. Хоровая культура. – М.: Музыка, 1989. – 245 с.
2. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
3. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
4. Локшин Д. Зарубежная хоровая литература. – М.: Музыка, 1988. – 289 с.

Додаткова література:

1. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
2. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
3. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
4. Коломоець О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
5. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
6. Пігров К. Керування хором. – К.: Держмузвидав, 1962. – 202 с.
7. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
8. Стулова Г. Хоровой класс. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 212 с.
9. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.

Тема Робота з камертоном **Практичне заняття 8. (2 год).**

План.

1. Знайомство із пристроєм "камертон". Види камертонів. Використання камертонів у ЛОР-практиці.
 2. Настроювання за камертоном "ля" за таблицями В. Артамонової
- Основні поняття:** камертон, види камертонів, таблиці В. Артамонової.

Інструкція до проведення практичного заняття

Мета. Розглянути пристрій "камертон", види камертонів, застосування камертонів у ЛОР-практиці, робота з таблицями В. Артамонової.

Матеріали та обладнання. Конспекти, різні види камертонів, таблиці В. Артамонової.

Професійна спрямованість. Вивчити даний матеріал для застосування у подальшій роботі.

Представлення результатів практичної роботи. Аналіз роботи різних діючих у Житомирі хорових колективів, знайомство із питаннями створення та роботи з дитячим хором.

Актуальність опорних знань.

4. Оформлення конспекту за темами.
5. Алгоритм роботи з із першоджерелами (нотними партитурами).
6. Опрацювати таблиці В. Артамонової.

Методика виконання.

8. Група отримує завдання, яке пояснюється студентам перед тим як вони починають роботу з першоджерелами і конспектами.
9. Ознайомлення групи із алгоритмом роботи із першоджерелами (нотними партитурами).
10. Самостійна робота студентів – складання конспекту.

11. Обговорення даних, що занесені у конспект, виправлення помилок.
12. Продовження роботи над конспектом.
13. Перегляд відеоматеріалів і нотатки до них.
14. Аналіз виконаних робіт та пояснення домашнього завдання.

Контрольні питання:

11. Як працювати із камертоном "ля"?
12. Назвати різні види камертонів.
13. Як використовуються камертони у ЛОР-практиці?
14. Які проблеми виникають при роботі з таблицями В. Артамонової?
15. Скласти план роботи з камертоном з молодшим дитячим хором – інтонаційні вправи О. Агажанова.

Основна література:

1. Асаф'єв Б. Хоровая культура. – М.: Музыка, 1989. – 245 с.
2. Коломоєць О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
3. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
4. Локшин Д. Зарубежная хоровая литература. – М.: Музыка, 1988. – 289 с.

Додаткова література:

1. Виноградов К. Работа с хором. – М., 1951. – 164 с.
2. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., 1951. – 347 с.
3. Єржемський О. Психологія диригента. – К.: Муз. Україна, 1991. – 103 с.
4. Коломоєць О. М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. – 167 с.
5. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. - 259 с.
6. Пігров К. Керування хором. – К.: Держмузвидав, 1962. – 202 с.
7. Соколов В. Работа с хором. – М.: Сов. Композитор. – 388 с.
8. Стулова Г. Хоровой класс. – М.: Сов. Композитор, 1989. – 212 с.
9. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1960. – 189 с.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Особливості хорового співу.
2. Голосовий апарат.
3. Характеристика голосів.
4. Вікові особливості розвитку дитячого голосу.
5. Мутація.
6. Співоча постава.
7. Дихання та його види.
8. Процес звукоутворення.
9. Атака звуку.
10. Види звуковедення.
11. Артикуляційний апарат.
12. Дикція.
13. Орфоепія в хоровому співі.
14. Поняття про хор.
15. Типи та види хорів.
16. Хорові партії та їх комплектування.
17. Поділ хорів на види відповідно до виконавчого профілю.
18. Академічні хори
19. Народні хори.
20. Поняття ансамблю.
21. Хоровий ансамбль.
22. Види ансамблю.
23. Поняття „стрій”. Зонна природа слуху.
24. Мелодичний стрій.
25. Гармонічний стрій.
26. Дефекти строю.
27. Робота диригента над хоровою партитурою
28. Робота диригента над хоровим твором.
29. Хорова розспівка та її мета.
30. Послідовність проведення розспівки.
31. Передумови переходу до двоголосного співу.
32. Методика вивчення канону.
33. Вивчення багатоголосних творів.
34. Відомі хорові колективи сучасності.
35. Темпи. Диригування різних розмірів в повільних, середніх та швидких метрах.
36. Камертон. Настроювання за камертоном.
37. Показати голосом різні види атаки та звуковедення.
38. Проспівати мажорну гаму (Ре, Мі, Фа, Сі-бемоль) у мелодичному інтонуванні.
39. Проспівати великі інтервали в гамі Ре мажор (Фа мажор) у мелодичному інтонуванні.
40. Проспівати мінорну гаму (ля, сі, мі, соль) у мелодичному інтонуванні.

41. Проспівати малі інтервали в гамі Ре мажор (Фа мажор) у мелодичному інтонуванні.
42. Проспівати чисті інтервали в гамі Ре мажор (Фа мажор) у мелодичному інтонуванні.
43. Проспівати домінантсептакорд в Ре мажорі (Фа мажорі) та проаналізувати засоби інтонування.
44. Проспівати септакорд другого ступеню в Ре мажорі (Фа мажорі) та проаналізувати засоби інтонування.
45. Проспівати зменшений септакорд в Ре мажорі (Фа мажорі) та проаналізувати засоби інтонування.
46. Проспівати малий ввідний септакорд в Ре мажорі (Фа мажорі) та проаналізувати засоби інтонування.
47. Виконати розспівку з метою настроювання унісону по руці.
48. Виконати розспівку з метою вирівнювання, округлення голосних, розвитку мікстового звучання, згладжування реєстрів.
49. Виконати розспівку з метою розслаблення щелепи і вправу на відкриття рота.
50. Навести приклади роботи над дикцією.
51. Виконати розспівку з метою роботи над артикуляцією голосних і приголосних.
52. Виконати розспівку з метою роботи над кантиленою, наспівним легким звучанням.
53. Виконати розспівку з метою напрацювання кантиленного та уривчастого характеру звуковедення.
54. Виконати розспівку з метою переходу до двоголосся.
55. Виконати розспівку з метою виховування легкості та рухливості голосу (більш пізні етапи).
56. Виконати розспівку з метою напрацювання енергійного форте та м'якого піано, посилення та зменшення звучання.
57. Виконати розспівку з метою напрацювання навичок інтонування хроматизмів.
58. Виконати розспівку з метою напрацювання навичок триголосся та багатоголосся.

**Тестові завдання для перевірки засвоєних знань з предмету
«Хорознавство та хорове аранжування»**

1. Найбільші інтонаційні труднощі в інтонування акордів зустрічаються при використанні:
 - а/ органного пункту;
 - б/ мелізмів;
 - в/ тонічних співзвучч;
 - г/ доміантовий співзвуч;
 - д/ алеаторики.

2. Занижений стрій виникає в разі:
 - а/ світлого забарвлення голосу та головної позиції;
 - б/ дуже темного забарвлення голосу та заглибленої позиції;
 - в/ придихової атаки;
 - г/ горлінні;
 - д/ придихової атаки.

3. Першою умовою успішної роботи диригента з хором є:
 - а/ вміння диригувати хоровий твір;
 - б/ вміння розповісти історію створення хорового опусу;
 - в/ знання предмету "хорознавство";
 - г/ знання виконуваного твору;
 - д/ знання методики роботи з хором.

4. Важливим моментом вивчення хорової партитури є:
 - а/ знання предмету "хорознавство";
 - б/ знання методики роботи з хором.
 - в/ вміння диригувати хоровий твір;
 - г/ знання хорової літератури;
 - д/ спів хорових партій, акордових співзвуч.

5. Акорди, при роботі з хором, співаються:
 - а/ зверху донизу з дотриманням реєстрів співочих голосів;
 - б/ знизу доверху з дотриманням реєстрів співочих голосів;
 - в/ принципом "ланцюжку";
 - г/ не інтонують ся;
 - д/ принципом "крапкової техніки".

6. Виконавський план пов'язаний із:
 - а/ встановленням музичних та словесних зв'язків хорового твору;
 - б/ літературною основою хорового твору;
 - в/ технологічною картою роботи над хоровим твором;
 - г/ становленням художнього образу та інтерпретацією твору;

д/ взаємозв'язками різних видів мистецтва.

7. Найперше завдання виконавця полягає у:

- а/ донесенні літературний текст до слухача;
- б/ надаванні звучанню особливої характерності, індивідуальності;
- в/ шоу при виконанні хорового твору;
- г/ розучуванні партій;
- д/ роботі концертмейстера.

8. Розспівування хору – це:

- а/ концертне виконання вокалізів;
- б/ вокально-слухова настройка співаків на початку занять або перед концертом;
- в/ ритмічні та дихальні вправи;
- г/ система йогів;
- д/ логоритміка.

9. Завдання хорової розспівки:

- а/ розширення діапазону співаків;
- б/ активізація артикуляційного апарату, вправи на нюансування;
- в/ вивчення зручних вправ на середніх нотах діапазону хорових партій;
- г/ система інтонаційних вправ;
- д/ спів на єдиному правильному звучанні (на диханні, на правильній позиції), з чистою інтонацією, а також робота над ансамблем, строем.

10. Навички співочого дихання формуються:

- а/ за одне заняття;
- б/ поступово;
- в/ за місяць роботи;
- г/ за рік роботи;
- д/ за 5 років роботи.

11. Умовами для успішної роботи над розвитком навичок правильного співочого дихання є

- а/ вправи його;
- б/ логоритмічні вправи;
- в/ підбір пісенного репертуару з поступово збільшеними музичними фразами;
- г/ метро ритмічні вправи;
- д/ різкий вдих та видих.

12. Настроювання за камертоном Ля в гаму Мі мажор здійснюється:

- а/ переходом через тризвук мажору;
- б/ співом хроматичного півтону;
- в/ співом гами Мі мажор від IV ступеню;
- г/ співом поспівки О. Агажанова;

д/ співом за "Болгарською стовбицею" Б. Тричкова.

13. Головним хрящем гортані є:

а/ "адамове яблуко";

б/ хребець;

в/ перстневидний хрящ;

г/ черпаловидний хрящ;

д/ щитовидний хрящ.

14. Діафрагма або грудочеревна перетинка – це:

а/ м'язовий орган, що тримає легені;

б/ м'язовий орган, що захищає від перитоніту;

в/ м'язовий орган, що є атавізмом;

г/ м'язовий орган, що відділяє грудну порожнину від черевної;

д/ у людини немає діафрагми.

15. Збільшені інтервали слід інтонувати дуже широко або з двобічним розширенням: нижні – _____, верхні – високо.

16. Зменшені інтервали слід інтонувати з двобічним звуженням, тобто нижній – високо, верхній – _____.

17. Інтонування інтервалів в одночасному звучанні, акордів, співзвуч називається гармонічним або _____ строем.

18. Гармонічний інтервал є менш _____, ніж мелодичний, бо він підпорядковується принципу максимальної злагожденості звуків, консонування і тому інтонується більш строго.

19. В будь-якому творі неможливо досягти якісного вертикального строю, якщо хорові партії недостатньо закріплені в _____ русі.

20. У роботі над мелодичним строем звук інтонується _____, акустичний момент не враховується і мелодія будується на основі ладових взаємозв'язків звуків -тяжінь.

21. В гармонічному строї при одночасному звучанні декількох голосів (організованих на _____ основі) чітко визначаються їх акустичні зв'язки, важливу роль відіграють тони співпадання обертонів.

22. Що стосується співзвуч, то важливу роль в акорді відіграє _____, впливаючи на стрій всього акорду.

23. Розташуйте етапи процесу роботи з хором у логічній послідовності:

А. складання репетиційного плану.

Б. робота з колективом над хоровим твором.

В. розучування партитури диригентом.

Г. виконання твору.

Відповідь:

1 –

2 –

3 –

4 –

24. Розташуйте логічну послідовність у визначенні особливостей хорового співу:

- А. почуття.
- Б. настроїв.
- В. передача відтінків емоційно-психологічного стану людини.
- Г. органічне поєднання слова і музики.

Відповідь:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

25. Встановіть логічну послідовність завдань виховання співака хору:

- А. розвиток техніки виконання.
- Б. розвиток дихального апарату.
- В. розвиток вокального зонного слуху.
- Г. розвиток техніки співу в ансамблі. (в хорі).

Відповідь:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

26. Перерахуйте в анатомічній послідовності органи, що допомагають співу:

- А. діафрагма.
- Б. гортань.
- В. легені.
- Г. ротова порожнина.

Відповідь:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

27. Дихання є хвиля, на якій пливе голос, його властивості:

- А. летючість.
- Б. легкість.
- В. плавність.
- Г. сила.

Відповідь:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

28. Вкажіть у логічній послідовності функції діафрагми:

- А. захисна.
- Б. опора.
- В. утримання.
- Г. роз'єднувальна.

Відповідь:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

29. Вкажіть у логічній послідовності етапи розспівування хору:

- А. дихальні вправи.
- Б. багатоголосні розспівки.
- В. спів унісону.
- Г. ритмічні вправи.

Відповідь:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

30. Вкажіть логічну послідовність формування навичок співочого дихання:

- А. концертне виконання.
- Б. вокалізація музичних фраз, невеликих творів.
- В. відпрацювання навичок співу на опорі.
- Г. дикція.

Відповідь:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

31. Перерахуйте в анатомічній послідовності хрящі гортані:

- А. черпаловидний.
- Б. щитовидний.
- В. хребець.
- Г. пертенеvidний.

Відповідь:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 – В.

Навчальне видання

ПЛЮЩИК Єлизавета Василівна
НОВОСАДОВА Світлана Артемівна
СУБОТНИЦЬКИЙ Ігор Миколайовия

ХОРОЗНАВСТВО ТА ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ
(МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Надруковано з оригінал-макета авторів

Підписано до друку 05.12.19. Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29.5. Обл. вид. арк. 14.4. Наклад 1000. Зам. 74.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua